

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/116/2016
Identifikačné číslo spisu: 6712219910
Dátum vydania rozhodnutia: 12.07.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Šikuta
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:6712219910.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne W., bývajúcej vo W., zastúpenej JUDr. Dušanom Klimom, advokátom so sídlom v Žiari nad Hronom, Sládkovičova 16/61, proti žalovanej L. bývajúcej v S. M., o určenie vlastníckeho práva, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 16 C 352/2012, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 9. marca 2016, sp. zn. 15 Co 413/2015, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen (ďalej aj "súd prvej inštancie") rozsudkom z 5. marca 2015, č. k. 16 C 352/2012-367 zamietol žalobu žalobkyne o určenie vlastníctva k bytu č. XXX na 1. poschodí vo vchode č. XX v dome so súpisným č. XXXX, evidovaného Správou katastra Zvolen /v súčasnosti Okresný úrad Zvolen, katastrálny odbor/ v kat. úz. W., na LV č. XXXX v podiele 1/1, o určenie, že je spoluvlastníčkou spoločných častí a zariadení domu súp. č. XXXX v podiele 6344/635548 a spoluvlastníčkou pozemku v rovnakom podiele k parcele č. XXXX/X, zastavané plochy a nádvoria o výmere 211 m², č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 255 m², č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 251 m², č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 249 m², č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 250 m², č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 248 m², č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 250 m² a č. XXXX/XX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 651 m², na ktorých je postavený dom súp. č. XXXX. Súd prvej inštancie mal za to, že kúpno-predajnú zmluvu uzatvorenú dňa 22.7.2003 medzi kupujúcim - vnukom žalobkyne J. a predávajúcimi O. ako ani následne darovaciu zmluvu uzatvorenú medzi J. a obdarovaným E. zo dňa 26.11.2006 nebolo možné považovať za absolútne neplatný právny úkon (§ 37 ods. 1, § 39 Občianskeho zákonníka). Vzhľadom na platnosť právnych úkonov nemohlo dôjsť k vydržaniu vlastníctva nehnuteľností žalobkyňou (§ 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Zároveň uviedol, že žalobkyňa nemohla mať právny záujem na určení vlastníctva nehnuteľností rozsudkom, pretože o majetku, ktorý bol predmetom konania, sa musí rozhodnúť v dedičskom konaní po nebohom

E. (§ 460, § 461 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka). Rozhodnutie o trovách konania ponechal až na čas po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (§ 151 ods. 3 O.s.p.).

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 9. marca 2016, sp. zn. 15 Co 413/2015 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, keď dospel k záveru, že rozhodnutie okresného súdu je vecne správne, dostatočne odôvodnené, preskúmateľné a prijaté závery sú v súlade s vykonaným dokazovaním. Z vykonaného dokazovania ani odvolací súd nedospel k záveru, že by na strane kupujúceho neexistovala sloboda a vážnosť vôle. Tak žalobkyňa ako aj kupujúci J. si v čase vzniku právneho úkonu museli byť vedomí toho, že nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom kúpno-predajnej zmluvy, nadobúda do svojho výlučného vlastníctva kupujúci J.. Nikto nenamietal v čase uzatvárania kúpno-predajnej zmluvy skutočnosť, že by absentovala sloboda a vážnosť jeho vôle, prípadne, či prejav vôle bol určitý, zrozumiteľný a dovolený. Rovnaké právne závery sa vzťahujú aj na darovaciu zmluvu, ktorú uzatvoril ako darujúci J. a ako obdarovaný E. zo dňa 26.11.2006. Nakoľko voči darovacej zmluve odvolacie námietky žalobkyne nesmerovali, odvolací súd sa bližšie touto zmluvou nezaoberal. Pokiaľ ide o otázky citového nátlaku na J. zo strany jeho matky, prípadne starej matky (žalobkyne), aj podľa názoru odvolacieho súdu by muselo ísť o okolnosti, ktoré by na neho doliehali a ovplyvňovali jeho rozhodovaciu slobodu až do takej miery, že by jeho rozhodnutie malo za následok neslobodu prejavu. Nesloboda prejavu však preukázaná nebola. V tomto rozsahu okresný súd jasne a logicky zdôvodnil svoje rozhodnutie aj vzhľadom na okolnosti existujúce v čase uzatvárania predmetných zmlúv, a preto jeho záver, že uvedené zmluvy sú platné, ani odvolací súd nemal dôvod spochybňovať. Pokiaľ kúpno-predajná zmluva, ako aj darovacia zmluva, boli považované za platné, žalobkyňa nemohla byť oprávneným držiteľom nehnuteľností, a tak ich ani nemohla vydržať. Žalobkyňa bola uzrozumená s tým, že uvedená nehnuteľnosť je kúpená J. a následne ním darovaná E.. Práv k nehnuteľnostiam titulom vlastníckeho práva sa začala domáhať až po smrti E.. Súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí poukázal správne aj na nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobkyne na určovacej žalobe s poukazom na § 80 písm. c/ O.s.p. Keďže odvolacia námietka však v odvolaní v tomto rozsahu žalobkyňou uplatnená nebola, ani odvolací súd sa bližšie touto otázkou nemohol zaoberať. Pokiaľ žalobkyňa v odvolaní poukazovala aj na nedostatočné odôvodnenie rozsudku, túto námietku odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodnú vzhľadom na splnenie všetkých náležitostí § 157 ods. 2 O.s.p.

3. Rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej napadla včas podaným dovolaním žalobkyňa, ktoré odôvodnila § 237 ods. 1 písm. c/ a f/ O.s.p., teda že účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, ako aj že sa účastníkovi konania odňala postupom súdu možnosť pred ním konať, ktoré dôvody však bližšie nekonkretizovala. Navrhla oba rozsudky zrušiť a vec vrátiť na nové konanie a rozhodnutie. Uviedla, že napriek výpovedi pána Karapetiana súd prvej inštancie vyslovil záver, že predmetné zmluvy sú platné právne úkony, bez riadneho zdôvodnenia. Podľa jej právneho názoru, nebolo možné sa stotožniť s takýmto stanoviskom, nakoľko absentujú základné znaky tohto ustanovenia, o ktoré oprel súd prvej inštancie svoje rozhodnutie a to, sloboda vôle, vážnosť a určitosť prejavu vôle a zrozumiteľnosť právneho úkonu. Poukázala na to, že ak kúpna zmluva by nebola platnou, potom pán J. nemohol darom prevádzať to, čo mu nepatrilo. Nesloboda vôle bola prejavená dohodou so strýkom, ktorý mu oznámil, že byt je a bude staršej. Slobodu vôle konania vyvracia svedecká výpoveď J., ktorou sa ani jeden zo súdov nezaoberal tak, že by jeho výpoveď bola vyvrátená. Názor odvolacieho súdu, že žalobkyňa nebola účastníčkou zmlúv, je síce pravdivý, no nevyvracia však skutočnosť, že pri všetkých úkonoch sama bola prítomná. Samotnú kúpu si od predávajúcich zabezpečila osobne a odo dňa kúpy bytu tento užívala ako svoj a neužíval ho nikto iný okrem nej. Podľa jej názoru neobstojí ani prijatý záver, že v prípade vyslovenia neplatnosti, by vlastníctvo svedčilo pôvodným vlastníkom. Títo si nárok na byt neuplatňujú, v predmetnej veci neboli vypočutí a sami by potvrdili právo držby v dobrej viere žalobkyňou i jej jednanie s nimi o kúpe a o platbe kúpnej ceny. Nesúhlasí ani so záverom oboch súdov, že žalobkyňa nepreukázala naliehavý právny záujem. Tiež uviedla, že rozhodnutia oboch súdov nespĺňajú náležitosti zákonného rozhodnutia, nakoľko ich odôvodnenia nedávajú odpovede na zásadné otázky predmetného sporu.

4. Žalovaná sa k dovolaniu nevyjadřila.

5. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku, zákona č. 160/2015 Z.z. (ďalej len „C.s.p.“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, platí, že ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti (dovolanie bolo podané dňa 7. apríla 2016). Podľa § 470 ods. 2 veta prvá C.s.p. (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne treba odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ C.s.p.).

7. Dovolanie je potrebné považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

8. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane vyjadruje záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 36/2016, 5 Cdo 264/2014, 1 Cdo 334/2013).

9. Pri uplatnení tézy vyplývajúcej z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej rozhodnutia súdov predstavujúce *res iudicata* „majú zostať nedotknuté“, je potrebné na možnosť prelomenia záväznosti a nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí hľadieť ako na krajnú výnimku z tejto zásady. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014). V súlade s tým aj odborná právnická literatúra konštatuje, že „narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch“.

10. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03).

11. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, preto na odôvodnenie svojich záverov dovolací súd v zmysle § 451 ods. 3 C.s.p. stručne uvádza nasledovné. Vzhľadom na to, že dovolaním je napadnutý potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu a nejde o rozsudok, ktorý by mal znaky uvedené v ustanoveniach § 238 ods. 1 až 3 O.s.p., dovolanie žalobkyne by bolo prípustné iba vtedy, ak by konanie, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, malo niektorú z vád uvedených v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p. Žalobkyňa procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/, c/, d/, e/ a g/ O.s.p. nenamietala a vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

12. Dovolatelka zastáva názor, v zmysle ktorého jej v konaní bola odňatá možnosť pred súdom konať (§

237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.), ktoré odňatie možnosti, resp. v čom toto odňatie možnosti malo spočívať, nešpecifikuje. Za právneho stavu do 30. júna 2016 sa odňatím možnosti konať pred súdom rozumel procesne nesprávny postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania (v zmysle ustanovenia § 18 O.s.p. mali účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv- napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.).

13. Pokiaľ dovolateľka ako odňatie možnosti konať pred súdom vidí v tom, že rozhodnutia súdov oboch inštancií neboli riadne zdôvodnené, dovolací súd k takémuto záveru rovnako nedospel. Odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil. Rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné, pretože odvolací súd sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam. Skutkové a právne závery nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, pričom odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O.s.p.). Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobkyne.

14. K dovolateľkou namietanému nevykonaniu navrhovaných dôkazov dovolací súd uvádza, že uvedené rovnako nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. (porovnaj R 37/1993 a R 125/1999). Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 120 ods. 1 O.s.p.). Taktiež (prípadné) nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. (porovnaj napríklad uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010 a 2 Cdo 29/2011) ako aj (prípadná) nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nezakladá procesnú vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 O.s.p. (obdobne tiež R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012).

15. Dovolateľka v dovolaní namietala vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. c/ O.s.p., t. j. že účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, ktoré však vôbec nezdôvodnila. Obaja účastníci konania boli riadne zastúpení v konaní advokátom a nie je zrejmé, ktorého účastníka konania mala dovolateľka na myslí, pokiaľ namieta nedostatok procesnej spôsobilosti. Napriek tomu dovolací súd vo všeobecnosti poukazuje na to, že nedostatok procesnej spôsobilosti účastníka konania (spôsobilosť vlastnými úkonmi nadobúdať procesné práva a povinnosti) bez riadneho zastúpenia je vadou, na ktorú dopadá § 237 ods. 1 písm. c/ O.s.p. K vade takejto povahy v danom prípade však nedošlo.

16. Pokiaľ by chcel dovolací súd z podaného dovolania vyvodiť námietku dovolateľky, že napadnuté rozhodnutie obsahuje vadu nesprávneho výkladu a aplikácie zákonov, poukazovala by týmto dovolateľka v podstate na nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Tu dovolací súd opätovne uvádza, že ani nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá (R 54/2012 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 238 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania.

17. Vzhľadom na to, že prípustnosť v danej veci podaného dovolania nevyplýva z ustanovenia § 238 O.s.p. a nepreukázali sa žiadne z prípadných či namietaných dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 237 ods. 1 O.s.p., dovolací súd odmietol dovolanie ako procesne neprípustné (§ 447 písm. c/ C.s.p.) bez toho, aby skúmal vecnú správnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

18. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.).

19. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.